

Hem“modernist“ hem de Vakanüvvis ! / Ergün ÖZALP

Akademisyen tarihçi Zafer Toprak, bu yılın Nisan ayında , ‘*Darwinden Dersim’e*’ üst başlıklı ,”*Cumhuriyet ve Antropoloji* “adlı bir kitap yayınladı.Kitap, dokuzu daha önce ‘*Toplumsal Tarih*’dergisinde yayınlanmış 18 makeleyi içeren 600 sayfalık bir külliyat.Kitabı ayrıntılarıyla bir gazete köşesinde değerlendirmek güçtür ,ama kitabın getirdiği tezin, ana eksenini ele almak yararlı olacaktır.

Z.Toprak, eriştiği birçok dökümanter olguyu, kafasındaki tezi doğrulatmak için seçmeci kullanıyor, objektif davranmıyor.Tarihte bireyi , kitapta ise, M.Kemal’in cumhriyet kuruluşundaki rolünü, fazlasıyla abartıyor ve tarihi adeta tek başına, ona yaptırıyor.M.Kemal’in okuduğu, çevirttiği kitaplar, Avrupa’da etkilendiği kişilikler, yurtdışına doktora için yolladığı danışmanlar,ders kitapları düzeltmeni gibi davranışı, özel olarak övülüyor.

Tarihsel bir dönemin panoraması, onun kendine ilişkin yargısından; resmi kitaplardan, medyasındaki söylemden anlaşılır.Daha derinlere gidilerek, yasaklanmış belgelere , yayınlanmayan eserlere,dünya belgelerine ulaşmakla, bunları olayın geçtiği dönemde yaşamış canlı tanıklıklarla karşılaştırıp bir dedektif gibi iz sürmekle;öncelikle iç dinamikleri analiz etmekle ve en önemlisi de bilimsel bir dünya görüşüne sahip olamakla gerçeğe ulaşılabilir.Daha dün, gözümüzün önünde cereyan etmiş ,Taksim 1 Mayıs , Maraş, Madımak, Roboski vb. birçok katliam; resmi medyada, devlet belgelerinde ,mahkeme kararlarında; ya dış güçlerin provaksyonu kabul edilmiş, ya da sis perdesi ardında gerçekler sümenaltı edilmiştir. Bu olaylarda iç güçlerin elini ‘derin devlet’in rolünü araştırmak, sürekli engellenmiştir.. Günümüzde tanıdığı olduğumuz bu türden birçok olay, manüplasyon ve sansür yoluyla, düzmece belge ve olgularla karartılırken,90 yıl öncekileri, geçmişin resmi belgelerinden aktarmanın ve aklamının, Vakanüvislerin yaptıklarından bir farkı kalır mı? Madem ele alınan,cumhuriyetin ilk kuruluş yılları ve dersim katliamı arasındaki kesittir, o halde; bu dönemin iktisat politikası, ilkin ermenilerin mal varlığına, kurtuluş savaşı sonrasında ise, Yunanistan’a sürülen rumların mallarına el koyarak semiren yeni yetme burjuvazi ve toprak ağalarının yönetim üzerinde yarattığı etkiler, niçin devre dışı bırakılıyor? Bırakalım bir toprak devrimi yapmayı, bir ”toprak reformu”nu bile beceremeyen güçlü cumhuriyet ve onun lideri M.Kemal’in açmazları niçin sorgulanmıyor? Dünyayı sarsan yanı başımızdaki 1917 Rus devriminden, SSCB’ nin TBMM’ne dostane yardımlarından, SSCB’nin kuruluşu ve ezilen ulusların halkların özgürlüğe kavuşmasından, Serbest Fırka deneyinden, sahte TKP’nin kuruluşu ve M. Suphi ve yoldaşlarının katlinden, Topal Osman’ın icraatlarından, Kadro dergisi deneyiminden 600 sayfada niçin tek satır bile bahsedilmiyor? Bu parçacı ve post modernist bir tarih yazımı olmuyor mu? Kuşkusuz, Cumhuriyetin getirdiği olumlu, ilerici ve sahip çıkılması gereken birçok reform vardır. Fakat bu tarihsel süreçte, salt olumlulukları görerek övgü düzen, fakat etkileri günümüze dek sarkan, Anadoludaki halklar arasındaki kardeşlik duygularını dinamitleyen, ırkçı ,asimilasyoncu pratiği eleştirmeyen bir bakış açısı; halklar arasında barış ve kardeşliği tesis etmeye hizmet edebilir mi? Akademisyen, yasayla korunan kurumsal çerçevenin dışına çıkarak cesaretli davranmazsa, anlattıkları ancak böyle bir masal oluyor, fakat bilim asla..

Z. Toprak , M. Kemal’in düşünsel zigzaglarını, Dünya’daki hızlı değişimlere ve ırkçılığın ve faşizmin yükselişine, bunların M.Kemal’in beyninde yarttığı ‘fay kırıkları’na indiriyor. Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarının kadrolarında ve M. Kemal’de eğemen olan düşünüş tarzını belirleyen Durkheim sosyolojisinden, 1929 sonrasında, isviçreli Eugene Pittard’ın Fizik antropolojisine geçilirken, bu *kırılmaya sebep olarak*; dünyada esen ırkçı

cereyana karşılık , 'sarı, ırk' olarak batıda aşağılanan türklerin, *batılılar gibi uygar bir ırk bir olduğunu kanıtlama çabası*; gösteriliyor. Bu ırk anlayışının, delikosefal hitlerci ırk anlayışıyla aynı olmadığı, aksine onun karşıtı olarak, tüm Anadolu'yu berikosefal gösteren *kapsayıcı ve modern bir ırk anlayışı* olduğu; Afet İnan önderliğinde 64 bin Anadolu insanı üzerinde gerçekleştirilen ve kafatası ölçülmesi yöntemiyle yapılan bir anket sonucunda , bu tezin ve berikosefelliğimizin dünyaca tescil edildiğini söylüyor. Türkiye'de bilimin, bu fizik antropolojiyle temelini atıldığını, '*Türk tarih Tezi*' ve "*Güneş Dil teorisi*" nin buraya dayandığını, berikosefallerin anayurdunun , Orta Asya'daki "*turani ırk*" olduğu, tarih öncesi göç yoluyla bunların önce Anadolu'ya , sonra Avrupa'ya geçerek, delikosefal ırkla kaynaşarak, oraya uygarlık taşıdığı ileri sürülüyor. *Bu kapsayıcı bir ırk anlayışydı , dışlayıcı değildi* teziyle de , bu dönemin asimilasyoncu pratiği, mazur gösterilerek, tarih ters yüz ediliyor.

Gerçekte bir ölçüde kapsayıcı ırk /millet kavramından bahsedilecekse; Bunu, Osmanlı'dan arta kalan toprak parçasında, müslüman halklara dayalı bir ulus devlet inşa planına sahip olan, ittihatçı kadroların anlayışında görebiliriz. Onlar, kürtlerden önce, farklı dinden olan ermenilerin katledilmesini, etnik temizliği de bu nedenle rahatlıkla yaptılar . 1920'de cumhuriyet'in ilk yıllarındaki millet kavramı, müslümanları ifade ediyor , yani ümmeti kapsıyordu. M.Kemal'in meclis tutanaklarına da geçen ifadesiyle : "*Efendiler, meselenin bir daha tekerrür etmemesi ricasıyla bir iki noktayı arz etmek isterim. Burada maksud olan (ifade edilmeye çalışılan) ve meclis-i âlinizi teşkil eden zevat yalnız Türk değildir, yalnız Çerkes değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız laz değildir. Fakat hepsinden mürekkep anasır-ı İslamiyedir. (Hepsinin toplamından oluşan bir islam topluluğudur) ...*" (1 Mayıs 1920'de M.Kemal'in, Bakanlar Kurulu üyelerinin seçimine dair kanun tasarısı ile ilgili olarak, Büyük Millet Meclis'inde yaptığı konuşma)

1924 anayasasıyla , önceki kapsayıcı anlayış değiştirilmiş, tekçi, üniter ve Anadolu'yu, salt "Türk ırkı" ndan ibaret gören ve diğer ulusları bunun bünyesinde eriterek yoketmeyi öngören bir çerçeve çizilmişti. 1924 Anayasası'nın açıklanan gerekçesinde, bu durum şöyle ifade edilmektedir: "*Devletimiz milli(ulusal) bir devlettir. Çok milletli bir devlet değildir. Devlet Türkten başka bir millet tanımaz. Memleket dahilinde eşit hak ve hukuka sahip olması gereken ve başka ırktan gelen kimseler de vardır. Fakat bunlara ırkî durumlarına uygun olarak haklar tanımak veya bu anlama gelecek sözler etmek, caiz değildir. Her yeni millet gibi, Türk milleti de aynı ırktan gelmeyen kimseleri içerebilir. Ancak Türklük camiasıdır ki, bütün uruku(ırkları) birarada toplamak kabiliyetine sahiptir.* (Bkz. Şeref Gözübüyük, Zekai Sezgin, 1924 Anayasası hakkındaki meclis görüşmeleri. SBF yayını, 1975.s.7). İşte Dersim katliamı da , doğrudan bu anlayışın bir devamı olarak gerçekleştirildi. Yok '*Uygarlaştırma hamlesi*', yok '*entegresyon*' ve '*asayiş temini*' , ya da '*feodalizmin tasfiyesi*' vb. gerekçeler; külliyen ve sadece , '*minarenin kılıfı*'dır.

Avrupa'da sosyoloji bilimi bozuşarak, az sayıda bilimadamı ve felsefeci şahsında – dünyanın onurlu yüzlerce bilimadamı ve yine SSCB'in bilimadamları bu uyduruk ırkçı tezlerle mücadele halindeydiler - Sosyal Darwinist tezlere yönelirken, Almanya' da; ırkçı ,öjenik (ırk islahı) akımlar da öne çıkmış ve antropoloji bilimi, kültürel alandan kafatası ölçen fizik antropolojiye doğru kaymıştı. Bu antropoloji, Almanya, ve italya'da faşist ırkçı tezlere; kafatası kemikleri ve ölçüleriyle destek olmuştu. Şimdi kalkıp da ,Türkiye'de bilimin temellerinin bu fizik antropoloji ile atıldığını iddia etmek; bilimin tarihini, dünyadaki bilimi yoksaymak ve Türkiye'deki önceki bilimsel birikime hakaret olmuyor mu?

Z. Toprak, işin temeli olması gereken , ulusların doğuşu ve tarih sahnesine çıkışlarını da, ters yüz ederek; ulusların varlığını, karşılıklı olarak *"milliyetçiliklerin çatışması"*na indiriyor. Bu çerçevede Fransa'nın Almanya'nın ulus -devlet kurma süreçleri çarpıtılıyor. Ulusal hareketin ve ulus devletlerin, kapitalizmin şafağında ,feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde, burjuvazinin, parçalanmışlığa son vererek, tarihsel olarak şekillenmiş ulusal sınırlar içinde pazar birliğini sağlama girişiminden ortaya çıktığı bilimsel tarihsel görüşü; bir yana bırakılıyor. Ulus ve ulusal mücadele, birkaç kişinin kafasından çıkmış düşünceye indirgenerek, idealist bir çerçeveye hapsediliyor. Bir tarafta M.Kemal , Kürt cephesinde de Baytar Nuri olmasa, Kürt sorunu, hiç doğmayacak mıydı? (!) " İngiliz kışkırtması"(!) olmasaydı, herhangi bir Kürt isyanı olmayacak, Kürt halkı baskılara karşı direnmeyip, kölece yaşamı, kabul mü edecekti ?

"Dönem ve koşullar" gerekçesiyle; ABD'nin kızıl derilileri, jenosit ve katliamlarla yoketmesi , Hitlerin "ari ırk" anlayışının sonucu, gaz odaları , fırınlarda milyonlarca insanı katletmesi, ya da başka devletlerin benzer katliamları nasıl aklanamazsa; tarihimizin karanlık sayfalarında kalmış katliam ve asimilasyoncu politikalar, bu *'toplum mühendiliği'* uğraşlarıyla, Ermenilere, Kürtlere, Rumlara vb. yapılanlar da ;hiçbir gerekçeyle aklanamaz. Z.Toprak, bugün de Kürt Sorununun varlığını ve gündemde oluşunu; 'küreselleşme'yle birlikte, 'etnisite' ve 'din' olgusunun öne çıkartılmasına bağlıyor. Bugünkü Kürt sorunun çözümüne yönelik bir soruyu *'ben modernist' anlayıştan yanayım, ama etnik ayrımcılığa karşıyım'* diyerek yanıtlayan Z.Toprak, Kürt sorununun geri bıraktırmış bir ekonomi sorunu olduğunu söylüyor. Yani örtük olsa da *"Kürtlerin kişisel haklarına evet , ama topluluk yönetsel haklarına hayır"* şeklindeki Genelkurmay' ın şimdiki dönem tezini onaylıyor.(Bkz. 9 Nisan 2012'de Ezgi Başaran'la Radikal'de yapılmış Pazartesi söyleşisi.)

Resmi Tarihi, bayatlamış bazı tezlerden, kanlı ve kirli yönlerinden arındırmaya soyunan Z. Toprak'ın kitabı, bazıları sadece ilk kez yayınlanan döneme ilişkin belgelerden; cumhuriyetin yönetici elitinin, bilime nasıl takla attırdığını, toplum mühendisliğinin nasıl kurgulandığını gözlemlemek yönünden ilginçtir. Bu açıdan da okunmayı, hak etmektedir.

Eylül 2012 / arkadaş